עיצוב - כלים לעבודת עיצוב נבחרים 44

עיצוב כלים טכנולוגיה אמנותית

מעצב - אריה אופיר

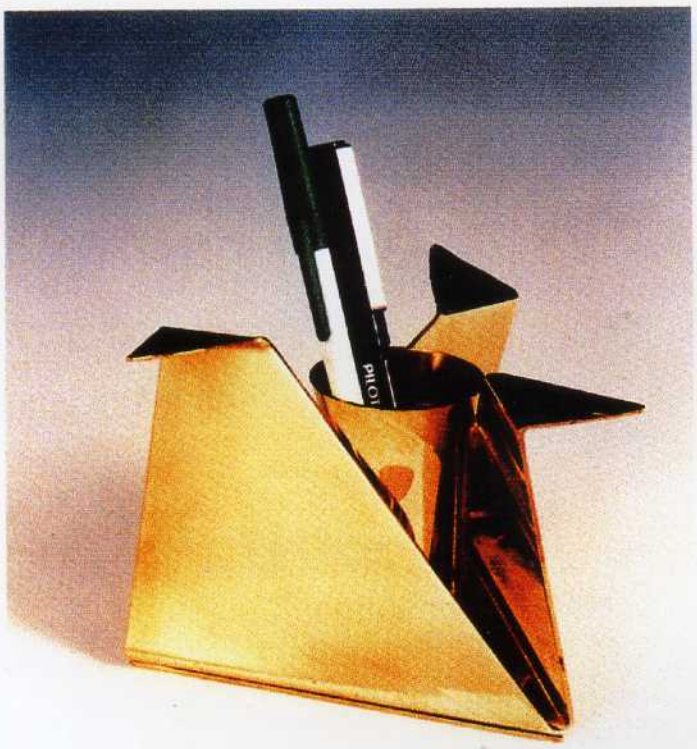

מה כוללת ההגדרה כלים?

כלים שימושיים, לשולחן ולבית: אגרטלים, קערות, קנקנים, קומקומים סכו"ם וכו'. נוסף לכך, כלים לשימוש פולחני יהודי ואחר: פמוטים, גביעים, חנוכיות, כתרים ורימונים לספרי תורה, נרתיקים למגילות, כלים לאתרוג, סטים להבדלה וכו'. לרוב נעשו כלים אלה במתכת אך גם מחמרים אחרים או בשילובם.

העשייה מתחלקת כדרך כלל בין היצור התעשייתי שבו הכלים מיוצרים בסדרות ובטכנולוגיות המאפשרות שיכפול כמותי, לבין הייצור היחודי, שהוא בדרך כלל מעשה ידי אמן או מעצב, כאשר העבודה אינה מיועדת לשוק רחב אלא לבודדים ואולי אפילו רק למוזיאון או לתצוגה בלבד.

עיצוב הכלים מטופל כיום יותר ויותר בידי מעצבים ואמנים בעלי מקצוע, הרוכשים את השכלתם בבתי ספר לעיצוב אשר בחלקם אף מלמדים את הנושא ברמה אקדמית.

לכך יש השלכות רבות. אם נתמקד בעיקרית שביניהן, נגלה שמקוריותו וזהותו של האמן או המעצב בתוך היצירה, הם כמעט הראשונים במעלה. מכאן אנו למדים שהשוק בימינו סופג לתוכו מגוון רחב ביותר של ערכים אסתטיים הממלאים את חיי היום־יום של ציבור הולך ומתרחב, בעל מודעות הולכת וגוברת.

באירופה ובסקנדינביה, שם מודעות זו הינה בעלת שורשים עמוקים, קיים ממסד ותיק ויעיל של: תעשייה, (אלסי באיטליה, ג'ורג ינסן בדנמרק), מעצבים, בתי ספר ואקדמיות, ארגונים והתאגדויות כגון ממפיס, ואלכימיה באיטליה, אשר השפעתם רבה על העיצוב העכשווי.
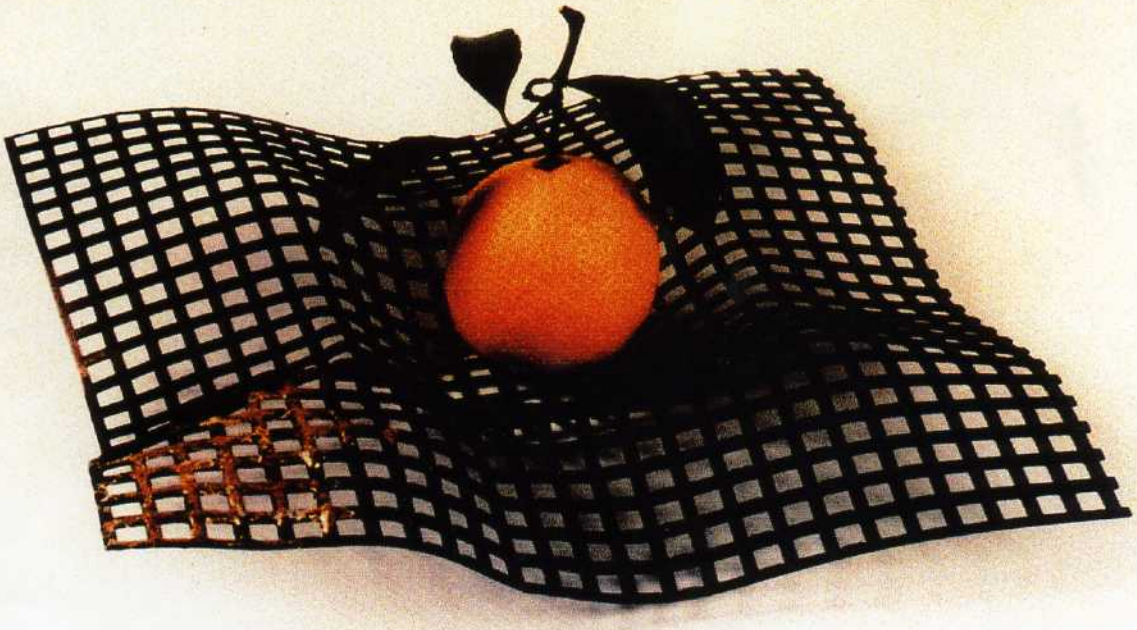
במקומות אלה, המעצבים הם בדרך כלכל אדריכלים או פסלים אשר אינם תוחמים את עיסוקם לתחום בודד. כתוצאה מכך נוצרת הפרייה בין תחומית, המעניקה לעיצוב הכלים העכשווי עושר צורני כה רחב, עד כי הוא משיק לפיסול השייך לדיסציפלינה אחרת לגמרי. השוני העיקרי בין שתי הדיסציפלינות הוא בעיקר מעצם העובדה שהפיסול אינו חייב או אפילו לא מעוניין להתמודד עם שאלות של פונקציה ושוק.